



**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**  
**МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ**  
**Сектор за внатрешна контрола и професионални стандарди**

Ев.број 14 - \_\_\_\_\_  
2015 година  
Скопје

Антикорупциската програма на Министерството за внатрешни работи на Република Македонија има за цел да ја сведе корупцијата на најниско можно ниво, да ги спречи или намали неефикасноста на службите на Министерството во насока на непречено и максимално остварување на целите, мисијата и визијата дефинирани во стратешките определби на Министерството.

Корупцијата била и е присутна во сите земји во светот и претставува постојана закана што треба долгорочно да се пресретнува и совладува со сите законски и институционални алатки како на превентивен така и на репресивен план. Задолжителна обврска на секое општество е да ги ангажира сите институционални капацитети во спречување на корупцијата и коруптивното однесување преку неселективното и континуирано спроведување на владеење на правото.

Поаѓајќи од политиките и реформските активности за подинамичен економски и општествен развој, особено политиките поврзани со подобрувањето на квалитетот на јавните институции за спроведување на реформите и решителна борба против организиранот криминал и нулта толеранција за корупцијата, Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди, во име на Министерството за внатрешни работи за 2015 година ја донесува следнава

### **АНТИКОРУПЦИСКА ПРОГРАМА**

Антикорупциската програма на Министерството за внатрешни работи дефинира обврски за сите структури во Министерството и полицијата. Програмата ги опфаќа следните мерки и активности :

- целосна афирмација на принципите за професионалност во полицијата со строго почитување на Уставот и законите;
- јасно и прецизно дефинирање на овластувањата и надлежностите на службите во состав на Министерството и полицијата;
- унапредување на обуката на вработените преку воспоставување на ефективен, функционален, остварлив и препознатлив систем на обука;
- соодветна селекција и вработување во полицијата;
- сведување на дискреционите права на ниво на исклучок или нужност;
- креирање на правичен систем на плати и наградување на трудот;
- зајакнување на меѓуинституционалната соработка во борба против корупцијата и криминалот со сите институции задолжени за спроведување на законот и

-зајакнување на соработката со Народниот правобранител и невладиниот сектор.

Имајќи го предвид горенаведеното, како и поставениот репер на Министерството за внатрешни работи за нулта толеранција на корупцијата, градејќи ефикасен и ефективен контролен механизам со преземање на превентивни и репресивни мерки и активности преку соодветно откривање и санкционирање на секој конкретен случај за кој постојат докази се стеснува просторот за коруптивно однесување на полициските службеници.

Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди како контролен механизам во Министерството за внатрешни работи има значајна улога во насока на сузбивање на корупцијата во Министерството. Надлежностите и природата на работа на Секторот бара перманентно јакнење на капацитетите, соодветна стручна и техничка опременост со цел ефикасно извршување на работните обврски. Ова подразбира поседување на компетентен, стручен и обучен кадар за ефикасна борба против корупцијата.

Корупцијата може да се разбере како запоставување на јавниот интерес за материјална или нематеријална услуга, предност, корист, погодност или интерес во форма на било каква добивка без разлика на нејзината големина или вредност, како и секоја нефинансиска добивка, без разлика на нејзиниот вид, форма или содржина.

Најразлични се индикаторите, кои укажуваат на тоа дека полициските службеници постапуваат коруптивно, при тоа остварувајќи профит за себе или за друго лице. За спречување на корупцијата од особено значење е да се препознаат индикаторите за корупција поради што и ќе издвоиме некои од нив:

- непревземање на мерки согласно законот или преземање на мерки од овластувањата кога за тоа не се исполнети законските услови;
- висок животен стандард (поседување на станови, куќи, викендици, автомобили, користење годишни одмори на ексклузивни места и слично), кој не соодветствува со примањата на полицискиот службеник и неговото семејство;
- нетипични контакти на полициски службеници со „бизнисмени“ (покани за приеми, годишници, патувања);
- добивање на нереални погодности (специјални цени, VIP- места во угостителски објекти) и подароци;
- нетипичното однесување или промена на однесувањето на полицискиот службеник со колегите и раководниот кадар;
- асоцијалното однесување, оддавање на алкохол, дрога, коцкање и слично;
- неразумен отпор против промена на работната позиција, дури и во случаи кога се работи за унапредување.

Еден од условите за борба против корупцијата е градење на интегритет и подигнување на свеста и личните вредности на вработените во Министерството. Корупцијата и интегритетот се две спротивни работи, додека корупцијата претставува злоупотреба на службената положба за лична корист, интегритетот може да се дефинира како "нормативна посветеност на полицијата да се спротивстави на искушенијата од злоупотреба на овластувањата и привилегиите на професијата".

Министерството за внатрешни работи, борбата против корупцијата ја смета за перманентна потреба пред се свртена кон елиминирање на причините што ја генерираат нејзината појава кон брзо разоткривање на нејзините појавни форми и уште поефикасно постапување на организациските единици во Министерството за нејзино санкционирање во сите пори на општественото живеење и во сопствените редови, се со цел нејзино сузбивање и заштита на виталните вредности на општествениот систем какви што се демократијата и човековите слободи и права, владеењето на правото, слободата на пазарот, конкуренцијата и компетентноста, транспарентноста и одговорноста во вршењето

на јавните работи и во располагањето со јавните добра. Несомнено е дека за ефикасна борба против ова општествено зло се подеднакво важни политичката волја, нормативните решенија, институционалната рамка, ефикасна примена на законите, институционалниот и личниот капацитет и интегритет, како и соработката меѓу институциите во земјата и на меѓународен план.

## **1. Програмски активности**

Министерството за внатрешни работи со својата проактивна борба против корупцијата и нејзина апсолутна неприфатливост, гради контролни механизми, мерки и активности со кои ќе го стесни просторот на коруптивно однесување на вработените во Министерството и полицијата, како и откривање и соодветно санкционирање на секој конкретен случај, поради што оваа програма опфаќа систем на мерки и активности кои значат:

1. Селекција на кандидатите при вработување во Министерството согласно пропишаните стандарди;
2. Јакнење на интегритетот на вработените во Министерството за внатрешни работи;
3. Континуирана и специјализирана обука на вработените во Министерството;
4. Отчетност и транспарентност во работењето, значаен сегмент за спречување на корупцијата во Министерството за внатрешни работи;
5. Унифицирани процедури за работа во Министерството;
6. Професионално постапување на вработените во Министерството за внатрешни работи во демократско политичките процеси;
7. Доследно почитување на Кодексот на полициска етика;
8. Поттикнување на граѓаните да пријават корупција во Министерството и полицијата;
9. Спроведување на систем на кариера и креирање на правичен систем на плати и наградување на трудот;
10. Спроведување на проценка за ризик од појава на корупција на работните места во МВР ;
11. Зајакнување на меѓуинституционалната соработка;
12. Унапредување на меѓународната соработка во борбата против корупцијата;
13. Соработка на Секторот за внатрешна контрола и граѓаните;
14. Спречување на судир на интереси при вршење на јавните должности;

### **1.1 Селекција на кандидатите при вработување во Министерството согласно пропишаните стандарди**

Селекцијата на кандидатите за работа во Министерството за внатрешни работи треба да биде заснована на соодветни процедури кои мораат да бидат јавни, фер и транспарентни со цел да се регрутираат кандидати со највисоки професионални и етички способности. Од особено значење е да се воспостави стабилен и транспарентен систем за избор базиран на стекнати знаења и искуства, чесност, одговорност и способност да се одговори на поставените задачи.

Приемот на кадри за работа во Министерството за внатрешни работи ќе се спроведува со јавен оглас во јавна и транспарентна постапка, спроведена согласно

позитивните прописи со строги критериуми, како во однос на физичката подготвеност, така и по однос на менталните способности.

Само со избор на способни кадри ќе се добие полициски службеник со висок интегритет, отпорен на корупција кој успешно ќе се справи со сите предизвици во работењето, ќе се грижи за безбедноста на граѓаните и истовремено ќе дејствува во насока на зголемување на довербата на граѓаните во полицијата.

## **1.2. Јакнење на интегритетот на вработените во Министерството за внатрешни работи**

Зборот интегритет доаѓа од латинскиот (*integritas*) што значи целост, неделивост, беспрекорност, чесност. Во речникот на Оксфорд за зборот интегритет стои кратко објаснување „да се биде чесен и да се има силни морални принципи“. Оттука можеме да заклучиме дека интегритетот е мерило за чесноста, компетентноста, професионалноста и довербата.

Во конкретна смисла интегритетот во полициското работење значи примена на мерките од овластувањата со највисоко ниво на воздржаност при употреба на средства за присилба, почитување на етичките стандарди во службата и еднаков третман на сите граѓани што може да се опише како минимум стандард што јавноста има право да го очекува.

Високиот полициски интегритет е основа за создавање меѓусебно почитување и доверба помеѓу граѓаните и полицијата што има голема улога во ефикасната борба против криминалот.

Полицискиот службеник со интегритет е клуч во борбата против корупцијата. Од голема важност е полициските службеници добро да го познаваат полицискиот интегритет и да работат на негово континуирано унапредување се со цел зголемување на довербата на јавноста во полицијата. Ова е од особена важност од причина што познавањето на полицискиот интегритет им овозможува на полициските службеници полесно да ги разграничат позитивните од негативните појави, доброто од лошото, исправното од погрешното, а ќе овозможи да спречи добриот полицаец да биде жртва на лошиот полициски службеник.

Министерството за внатрешни работи во соработка со Демократскиот центар за контрола на вооружените сили ДЦАФ од 2013 година отпочна со активности за реализација на Проектот за полициски интегритет. Очекувањата од овој проект се дека преку имплементација на препораките изнесени во публикацијата Прирачник за полициски интегритет ќе се подобри професионалноста на полицискиот кадар во справувањето со корупцијата, како и подигање на интегритетот на вработените.

Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди, како организациска единица во чии надлежности е и интегритетот е задолжена за реализирање на активностите кои произлегуваат во рамки на проектот.

Целта на проектот е да даде насоки на широк круг на вработени во Министерството почнувајќи од оние кои ги донесуваат одлуките, раководен кадар на високо и средно ниво, па се до полициските службеници кои непосредно и секојдневно се во контакт со граѓаните за важноста на интегритетот во почитување на демократските стандарди кои меѓу другото вклучуваат и отчетност, транспарентност и почитување на човековите права.

Очекувани резултати од проектот се преку обуки да се зајакнат капацитетите на Министерството за прашања поврзани со полицискиот интегритет, да се подигне свеста на индивидуално ниво кај полициските службеници за промовирање и зајакнување на

интегритетот во секојдневното извршување на полициските задачи, како и да се добие поддршка од раководниот кадар за успешна реализација на оваа активност.

Во рамките на активностите кои произлегуваат од проектот е и изготвување на План за интегритет во Министерството за внатрешни работи.

Целта на Планот за интегритет е да направи проценка на ранливоста и изложеноста на вработените во Министерството на незаконски, непрофесионални, неетички и коруптивни практики и да излезе со предлог соодветни краткорочни и долгорочни мерки за негово зајакнување. Овие мерки имаат за цел да го зајакнат професионализмот и етиката кај вработените во Министерството, со цел да се зајакне однесувањето во согласност со моралните вредности и законската регулатива, да се намали ризикот од коруптивно однесување, злоупотреба на авторитет и непрофесионализам. Истовремено, зајакнувањето на интегритетот ќе го подобри квалитетот на работата во Министерството и ќе се подигне нивото на доверба на јавноста.

### **1.3. Континуирана и специјализирана обука на вработените во Министерството**

Континуираната и специјализирана обука на сите припадници во Министерството е од особено значење во насока да се прошири нивното знаење и да се подобрат нивните вештини. Обуката мора да го одржи принципот на демократска работа на полицијата, во оперативна смисла да ја обучи полицијата да постапува согласно законите и полициската етика, вклучувајќи ги и оние кои се однесуваат на корупција.

Од посебна важност е специјална обука на полициските кадри кои се борат против корупцијата и нивното усовршување, кое ќе биде насочено на професионалната работа соочувајќи се со предизвикот во борбата против корупцијата која треба да биде бескомпромисна и неселективна со целосно почитување на Уставот и законите.

Сите полициски службеници се должни стручно да се оспособуваат за работата што ја извршуваат на своето работно место, за вештини и знаење низ организирани програми. Усовршувањето е постојана активност која ја спроведува Министерството за внатрешни работи. Во рамките за своите активности, Центарот за обука во соработка со ДЦАФ, ОБСЕ и ИЦИТАП ќе спроведе тренинг и едукација со цел усовршување на полициските службеници кои се борат против корупција во сите организациски единици.

Во рамки на Проектот за Градење на полициски интегритет континуирано и во 2015 година ќе продолжат обуките од областа на полицискиот интегритет кои ќе ги реализираат обучени обучувачи од Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди и од службите за превенција во Секторите за внатрешни работи кои во 2014 година ја завршија обуката спроведена од страна на експерти од ДЦАФ.

### **1.4 Отчетноста и транспарентноста во работењето - значаен сегмент за спречување на корупцијата**

Полицијата е еден од инструментите на сила на државата во функција на спроведување на законот и владеење на правото. Секој кој има моќ е подложен на злоупотреба на истата. Затоа е потребно полицијата да подлежи на отчетност и на внатрешен и надворешен надзор. Граѓаните очекуваат полицијата која е одговорна за одржувањето на јавниот ред и мир, да ги извршува задачите во согласност со највисоките стандарди и да е прва во

почитувањето на истите. Довербата во полицијата постои кога таа ги извршува своите должности професионално, правично и чесно.

Отчетноста на полицијата значи дека полицијата прифаќа да даде одговор на прашањата за нејзините одлуки и дејствувања и е спремна да ги прифати последиците од евентуални злоупотреби на овластувањата. Целта на отчетноста е да се спречи полицијата од злоупотреба на службените овластувања, да се спречи политичкиот авторитет од злоупотреба на неговата контрола врз полицијата, да се унапреди полицискиот интегритет и најважно од се да се зголеми довербата на граѓаните во полицијата.

Во секој случај, еден од најважните начини на кои граѓанското општество може да ја контролира корупцијата во полицијата преку зачестени контакти и интеракција со полицијата. Во моментов, општо познато е дека полициското работење во заедницата е начин на унапредување на соработката помеѓу полицијата и локалните заедници со цел подобрување на работењето на полицијата и зголемување на довербата во истата.

Друг важен чинител за постигнување на транспарентност е Секторот за односи со јавност и информации од јавен карактер кој во соработката со медиумите и надлежностите што ги има ќе ја подигне јавната свест за опасноста од корупција и организиран криминал.

Секторот за односи со јавноста и информации од јавен карактер, во текот на 2015 година во рамките на проектот „Јакнење на капацитетите на органите за спроведување на законот за соодветно постапување со задржани и осудени лица“, финансиран од страна на ЕУ, а имплементиран од страна на Канцеларијата на Советот на Европа во Скопје ќе реализира активности предвидени во Акцискиот план за унапредување на внатрешната и надворешната комуникација на Министерството за внатрешни работи кој е изработен согласно потребите дефинирани во рамките на проектот.

Нужно е да се работи транспарентно, отчетно и одговорно согласно принципите на стручност, компетентност и професионалност во извршување на работите и задачи.

Соработката со сите медиуми на планот на борбата против корупцијата ќе се подигне на повисоко ниво, особено преку учество во интервјуа, дебати, емисии и други форми на непосредно учество во подигањето на јавната свест за опасноста од корупција и организиран криминал и за мерките кои се преземаат за ефикасна борба и сузбивање на овие појави.

### **1.5 Унифицирани процедури за работа во Министерството**

На овој план, во текот на 2013-2014 година донесени се вкупно 15 Стандардни оперативни процедури и 7 Упатства во насока на унифицирање на постапувањето на полициските службеници при преземањето на мерките од овластувањата.

Во оваа насока ќе се отстранат неунифицираните и долги процедури за работа во полицијата и Министерството кои создаваа одредена правна несигурност и можност за коруптивно однесување на вработените. Различните процедури, долгите постапки, дискреционите права, молчењето на администрацијата и комплицирање на пропишаните процедури при остварување на одредени права на граѓаните, доведува до коруптивно постапување на вработените во Министерството и полицијата.

Секое отстапување од пропишаните стандардни процедури, од формален или материјален аспект, отвара простор за сомневање дека постојат коруптивни намери, кои треба соодветно да се санкционираат согласно правилата и прописите на Министерството и полицијата, а во случаите каде ќе се докаже и постоење на кривична одговорност, случаите да се процесуираат до Јавното обвинителство за понатамошна постапка.

На овој начин се создаваат претпоставки и можност едноставно, ефикасно и ефективно да се лоцира и одговорноста за секоја постапка на секој вработен во Министерството и полицијата.

Оваа задача, во најголем дел е во надлежност на Бирото за јавна безбедност во соработка со организациските единици за правни и човечки ресурси. Дел од овие задачи произлегуваат од Законот за кривична постапка за што имплементацијата ќе се одвива перманентно, во континуитет со цел да се корегираат воочените слабости.

Во оваа насока неопходно е да се пропишат и соодветни правила и процедури за постапување во управната постапка за управните служби.

Во делот на издавање на личните документи со развојот на информатичката технологија и технолошкиот напредок се создава можност за воведување на електронски регистри, кои пак од своја страна ќе овозможат услугите што ги бараат граѓаните од Министерството да бидат стандардизирани, унифицирани и јавно достапни. Ќе се овозможи граѓаните на едноставен начин да ги користат овие услуги, без притоа да мора да чекаат во долги редици пред шалтерите на службите, со што ќе се зголеми процентот на задоволни граѓани. На овој начин граѓаните во целост ќе ги користат придобивките на технолошкиот развој, со што ќе чекориме со полициите во чие друштво се стремиме да бидеме и ние.

#### **1.6 Професионално постапување на вработените во Министерството за внатрешни работи во демократско политичките процеси**

Начинот на однесување на полициските службеници потребно е да биде во согласност со демократските вредности, компатибилно со владеењето на правото и почитувањето на човековите права. Овие вредности обезбедуваат фер и непристрасен третман кон сите индивидуи, без разлика на раса, етничка, сексуална, полова и религиозна припадност и со внимание кон културните разлики. Тие го одразуваат почитувањето на основните човекови права, интегритетот и полицискиот кодекс на однесување.

Полициските службеници по закон ги имаат истите граѓански и политички права како и останатите граѓани. Ограничувањето на овие права е предвидено во Правилникот за работите и дејностите што се во судир со полициските работи и член 128 од Законот за внатрешни работи. Демократското полициско работење наложува полицијата истовремено да е надвор од политиката но исто така да ги штити демократските политички процеси.

Непрофесионалното постапување претставува непочитување и неуспех да се применат воспоставените професионални стандарди и процедури во полициското дејствување.

Зајакнувањето на ефикасноста и ефективноста на полицијата е можна само со доследно почитување на пропишаните норми и стандарди, следење на најдобрите европски искуства, практики и стандарди на полициско постапување. Ефикасноста и ефективноста на полицијата се огледува во начинот на постапувањето, расветлените криминални активности, санкционирање на полициските службеници во случај на недоследности и коруптивни постапки, непостоење на исклучок при утврдување на одговорност, транспарентност на постапките, достапност на полицијата за јавноста и сл.

За да може да се подобри ефикасноста и ефективноста на полицијата и да се ограничи просторот за коруптивно однесување на полициските службеници, потребно е јасно и прецизно да се дефинираат надлежностите и задачите на вработените во Министерството и полицијата.

Полицијата помага во одржувањето на вредностите на демократијата, таа е овластена да применува полициски овластувања кои подразбираат мерки и активности со кои директно се задира во основните права и слободи на граѓаните. Со цел да се обезбеди целосна заштита на човековите права и слободи и да не дојде до нивно непотребно ограничување, нужно е да се афирмираат принципите на стручност, компетентност, правилно остварување и извршување на задачите.

### **1.7 Доследно почитување на Кодексот на полициска етика**

Во средина во која се почитува етиката, културата која е применета води до намалување на случаите на корупција. Од особена важност е да постои организациска култура која ќе служи како основа за добро однесување кај полициските службеници.

Организациската култура е клучна, а соодветното индивидуално однесување е производ на давање поддршка на полициските службеници кои се соочуваат со етички прашања. Ова е од особено значење за раководителите да ја осознаат потребата од поддршка која треба да им ја даваат на полициските службеници и воопшто на вработените во Министерството за внатрешни работи, кои се соочуваат со проблеми од областа на корупцијата и неетичкото однесување.

Во Република Македонија донесени се закони за борба против корупцијата усогласени со европското законодавство. Меѓутоа, законодавната активност треба да биде имплементирана со прифаќање на етичките и моралните норми и начинот на однесување на полициските службеници.

Строгото почитување на правните регулативи и Кодексот на полициска етика од страна на полициските службеници значи елиминирање на уште една причина за можна појава на корупција во редовите на полициската организација.

Кодексот на полициска етика го опфаќа и кодексот на однесување и дисциплинскиот кодекс кој ги идентификува видовите полициско однесување кои во основа не претставуваат криминално однесување, но се сметаат за неприфатливи.

Основните стандарди на полициската етика бараат строго почитување на личноста, како при извршување на задачите спрема трети лица, така при раководење со полициските службеници; строго придржување на правото при спроведување на интерните и екстерните одлуки за постапките во полициското работење и транспарентност на полициското постапување.

Во врска со примената на правилата од секој полициски службеник се очекува висок степен на свест за сопствената одговорност, почитување на граѓаните и морална цврстина. Основата на тие правила е Уставот во кој се говори за достоинството и неповредливоста на правата на секој човек што е највисока општествена цел.

### **1.8 Поттикнување на граѓаните да пријават корупција во Министерството и полицијата**

Јасно е дека свеста за тоа што значи корупцијата и колкава штета причинува треба да се разбуди кај секој поединец. Подигнувањето на свеста кај јавноста за тоа дека полициската корупција е неприфатлива и дека јавноста може да стори нешто околу тоа е исклучително важен процес кој треба да биде охрабрен. За таа цел, потребно е да се мобилизираат институциите во антикорупциските напори преку институционална соработка, но и јакнење на соработката со невладиниот сектор.

Со цел подигање на јавната свест кај граѓаните за штетноста од корупцијата, Министерството за внатрешни работи ќе организира интерактивни програми за приближување до заедницата, преку организирање средби и работилници за отворени дискусии со граѓаните од локалната самоуправа со што ќе се зголеми и зајакне соработката на граѓанскиот сектор на локално ниво и службите на Министерството, кои се надлежни за сузбивање на корупцијата во полицијата.

Во информирањето на јавноста важна улога имаат пишаните и електронските медиуми со емитување на антикорупциска кампања за подигање на свеста кај граѓаните за штетноста од корупцијата и афирмација за нулта толеранција за корупцијата.



Министерството за внатрешни работи има отворено бесплатна телефонска линија 199 на која граѓаните или правните лица можат да пријават сомневање за постоење на корупција или коруптивно однесување на припадник на Министерството.

Пријавите можат да се поднесат писмено или усно, по пошта, по факс, електронски по e-mail или по пат на on line директно на web- страницата на Министерството за внатрешни работи. Доколку сакаат, граѓаните, корупција можат да пријават и анонимно, во сите полициски станици од општа надлежност се поставени сандачиња, со што се поедноставува постапката за пријавување на незаконско и непрофесионално постапување.

Истовремено, проблематика на која не ѝ се посветува доволно внимание е потребата да се подигне свеста кај самите полициски службеници, нагласувајќи ја потенцијалната штета што може да произлезе од корупцијата.

На интернет страната на Министерството за внатрешни работи граѓаните можат да се информираат за сторени кривични дела со елементи на корупција и осомничени сторители како и методи и начини за нејзино сузбивање.

### **1.9 Спроведување на систем на кариера и креирање на правичен систем на плати и наградување на трудот**

Со Законот за внатрешни работи веќе е воведен мерит систем и унапредувањето на вработените во Министерството за внатрешни работи и полицијата врз основа на стручност, компетентност и професионалност. Донесените подзаконски акти предвидуваат низа објективни и мерливи критериуми за унапредување во службата. Со хоризонталното и вертикалното напредување во кариерата, начинот и критериумите за оценување, дисциплинската одговорност и новините во санкционирањето и деградирањето на полициските службеници се подига свеста на вработените за извршување на поставените задачи и намалување на можноста за коруптивно однесување.

Унапредувањето на вработените во системот на кариера треба да гарантира дека сите поставувања се врз основа на личните квалификации на поединецот и неговата соодветност (во однос на искуство, стручност, карактер итн.) за работното место. При тоа, треба да постојат јасно дефинирани критериуми за поставување полициски службеници, вклучувајќи ги и неопходните минимум образовни стандарди.

Важен начин за проценка на соодветноста на пријавените кандидати се тестовите за способност. Треба да се спроведат повеќе психолошки тестови и тестови за определување на вредностите (способноста) на полициските службеници, не само за време на нивниот прием за работа во МВР, туку и во текот на нивната кариера. Психолошките тестови се стремат кон откривање на особини, како на пример, прекумерна насилност и слично, додека тестовите за определување на вредностите можат да откријат колку добро (или лошо) вработените се соочуваат со прашањата поврзани со работата и колку програмите за унапредување на работата, вклучително и на обуките го дале својот резултат.

Не треба да забораваме дека основниот услов кој води до појава на корупција има врска и со месечните примања на полицискиот службеник т.е платата.

За професионално вршење на работите полицискиот службеник треба да прима плата чија висина е определена на начин што обезбедува пристојна егзистенција, заштита од притисоци при спроведување на законот и некоруптивно однесување.

Платата и наградите за вложениот труд, нивната сигурност и редовност се една од основните заштити од корупција и коруптивно однесување воопшто. Токму од таа причина неопходно е да се изгради соодветен систем за наградување на трудот на вработените, кој ќе биде одраз на реално вложениот труд, посветеност и постигнати резултати.

Соодветно изготвената листа на плати, која се базира на вистинските параметри за сложеност, одговорност и квалитет на сработеното ќе даде допринос во единствениот

систем на плати со почитување на сите специфики кои ја следат полициската работа и ја прават поразлична од работата на останатата администрација.

### **1.10 Спроведување на проценка за ризик од појава на корупција на работните места во Министерството за внатрешни работи**

Согласно надлежностите на Министерството за внатрешни работи и полициските овлстувања може да се каже дека секој аспект од работењето на полицијата е подложен на коруптивно однесување на полициските службеници. Некои сегменти од работењето на Министерството за внатрешни работи се поподложни на сериозна и системска корупција од останатите. Секторите кои се справуваат со тековните високо профитабилни видови криминал (т.е. поинакви од еднократните или повремени видови криминал) обично нудат долгорочни можности за сериозните случаи на корупција.

Како најподложни работни места за појава на корупција во Министерството би ги издвоиле работните места во сообраќајната полиција, граничните работи, управните служби, а исто така и службите кои директно работат на случаите на корупција и организиран криминал, делот на работите места од областа на сузбивање на недозволената трговија (со дрога, луѓе, акцизна стока), како и работните места кои се поврзани со договорите за набавка за потребите на полицијата, работни места кои го вклучуваат одлучувачкиот фактор во полицијата и други.

Доколку сакаме да ги категоризираме приоритетите за борбата против корупцијата, мора да се идентификуваат сферите на работењето на полицијата, со цел да создадат подобри можности за идентификување на работните места за кои постои поголем ризик за корупција со цел насочено фокусирање кон нивно надминување и санкционирање. Од тие причини, потребно е да изврши проценка на ризикот од корупција на секое работно место.

### **1.11 Зајакнување на меѓуинституционалната соработка**

Со цел ефикасна борба против корупцијата неопходно е постоење и соработка на Министерството со другите ресорни министерства, државни органи и институции за борба против корупцијата и криминалот воопшто. Соработката треба да служи како базична основа и водечка сила на институциите во борба против корупција, која ќе ги одразува приоритетите и принципите на владината програма. Во таа насока неопходно е постоење на функционална поврзаност и формирање на заедничка база на податоци до кои ќе имаат пристап сите субјекти задолжени за борба против корупцијата, со цел размена на информации заради обезбедување одржлив систем на заеднички приод во реализирањето на сопствените обврски на институциите за неселективната борба против корупцијата.

Со цел справување со корупцијата во сопствените редови од исклучително значење е соработката на Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди со организациските единици во Министерството за внатрешни работи, пред се со Одделот за сузбивање на организиран и сериозен криминал во Бирото за јавна безбедност, како и меѓуинституционалната соработка на Секторот со институциите задолжени за борба против корупцијата пред се со Јавното обвинителство - Одделението за гонење на сторители на кривични дела од областа на организираниот криминал и корупција.

Посебно треба да се истакне соработката со Државната комисија за спречување на корупција која се одвива согласно пропишаниот меморандум за соработка.

Постои јасна врска помеѓу корупцијата и судирот на интереси. Корупцијата честопати може да вклучува случаи на судир на интереси, но сите случаи на судир на интереси не се истовремено и случаи на корупција.

Кога се работи за судир на работи, кои се неспови со полициските проценката ја дава посебна Комисија во Министерството, меѓутоа кога се работи за активности кои претставуваат судир на интереси, толкување за истото се бара од Државната комисија за спречување на корупција.

### **1.12 Унапредување на меѓународната соработка во борбата против корупцијата**

Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди како надлежен сектор да констатира, превенира и санкционира случаи на корупција и коруптивно однесување на вработени во Министерството и полицијата, посебно внимание придава на соработката со сродните служби од регионот и пошироко во насока на размена на искуства и добри практики со цел сузбивање на корупцијата во сопствените редови.

Во изминатиот период потпишани се Меморандуми за соработка во делот на внатрешната контрола со Министерствата за внатрешни работи од регионот. За наредната 2015 година, ќе се потпишат меморандуми и со други држави.

Секоја земја има свои специфичности во дејствувањето и справувањето со злоупотребите на службените овластувања во сопствените редови и во оваа насока секое споделено искуство овозможува надополнување и надоградување на веќе постоечките практики.

За 2015 година, предвидено е продолжување на воспоставената практика за одржување на Регионални конференции на единиците за внатрешна контрола со теми кои се однесуваат на корупцијата и нејзиното сузбивање во сопствените редови како и теми од областа на полицискиот интегритет.

Истовремено, Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди одржува средби кои ќе продолжат и наредната година со службите од регионот со цел размена на искуства, договарање и реализирање на заеднички активности.

Министерството за внатрешни работи на планот на сузбивање на криминалот и корупцијата има потпишано меморандуми за соработка со другите држави и нивните организациски единици надлежни за сузбивање на истите, остваруваат непосредна комуникација со министерствата во регионот, која ќе продолжи и во 2015 година. Државите потписнички превземаат активности во борбата против корупцијата по пат на организирање на заеднички координирани акции со специјални методи, размена на информации, заемна помош при имплементација на националните закони и давање препораки за решавање и постигнување на планираните цели во борбата против корупцијата и организираниот криминал.

Службите со цел откривање и сузбивање на организиран криминал и корупција во текот на соработката разменуваат податоци за сторители на кривични дела со елементи на корупција, поврзаноста помеѓу припадниците на криминалните групи или злосторнички организации, нивно основање, фактичката состојба посебно за време, место и начин на сторување на делото, објекти на напад, за посебни околности на кршење на правните прописи и превземени мерки.

### **1.13 Соработка на Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди и граѓаните**

Граѓаните имаат клучна улога при детекција на корупцијата и претставуваат механизам во идентификување на области кои се погодени од корупцијата. Праксата покажува дека во процесот на корупција се инволвирани и граѓаните и полициските службеници поради постоење на заеднички интерес.

Влијанието на свеста и веројатноста од казна мора да биде алатка која активно ќе ги одврати двете страни да учествуваат во таква активност. Граѓаните и вработените во Министерството за внатрешни работи мора да го прифатат фактот дека повеќето случаи на корупција не може да бидат откриени без нивно активно учество и вклученост во процесот.

Причините за непријавување на корупцијата најчесто се субјективни, поради стравот од можните последици, имајќи ја во предвид законската регулатива според која и оној кој дава и оној кој прима мито подлежи на санкција. Од тие причини потребно е Министерството за внатрешни работи активно и проактивно, систематски да работи за воспоставување на систем кој ќе обезбеди заштита на пријавителите. Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди потребно е во континуитет да влијае врз свеста на граѓаните со цел да ги охрабри во намерата да ги известат надлежните органи за борба против корупција за забележаните коруптивни активности на полициските службеници.

#### **1.14 Спречување на судир на интереси при вршење на јавните должности**

Вработените во Министерството и полицијата при извршување на своите должности не смеат да ја користат својата службена положба и овластување за лични потреби или потреби на своето семејство, роднини, пријатели, личности или организации со кои биле или се во контакт. Тие мора секогаш да постапуваат во служба на јавниот интерес, исклучувајќи ги приватните интереси, со почитување на принципите на законитост, ефикасност, доверливост, независност, самостојност, чесност и професионалност.

Судирот на интереси подразбира состојба кога приватниот интерес на службеното лице е во спротивност со јавниот интерес или кога приватниот интерес влијае или може да влијае врз неговата непристрасност при вршењето на работите од јавен интерес.

Постои јасна врска помеѓу корупцијата и судирот на интереси. Корупцијата претставува злоупотреба на службената положба за остварување на корист додека судирот на интереси претставува злоупотреба на доверените јавни овластувања на службеното лице за остварување на лична корист. Оттука неопходно е да се спречи секоја можност приватниот интерес на службеното лице да дојде во судир со јавниот интерес. Корупцијата честопати може да вклучува случаи на судир на интереси, но сите случаи на судир на интереси не се истовремено и случаи на корупција. Значителен дел од службените лица имаат недоволно познавање на поимот судир на интереси. Од таа причина Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди ќе превзема мерки во две насоки: од една страна ќе ја зајакне превенцијата со едуцирање и запознавање на службените лица што преставува судирот на интереси и од друга страна ќе превзема мерки да го развие системот на откривање, сузбивање и преземање на репресивни мерки.

Борбата против корупција во сопствените редови бара примена на антикорупциска политика и правила на однесување, достоинствено делување на полицијата со примена на ефективни мерки во имплементација на антикорупциската политика на сите полициски нивоа. Врз основа на напред наведеното потребно е внимателно предвидување на ризични ситуации за потенцијален судир на интереси и корупција кои можат да се јават при вршење на одредени видови на полициска работа со однапред превземање на административни мерки за отстранување на можноста за судир на интереси и корупција.

Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди врши евидентирање и чување на анкетните листови на службените лица во Министерството за внатрешни

работи и со нив постапува согласно Правилникот за начинот на постапување со анкетни листови на службени лица.

Исто така, Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди е задолжен за евидентирање и чување на Изјавите за судир на интереси.

## **2. Обврска за имплементација на Антикорупциската програма**

Антикорупциската програма на Министерството за внатрешни работи, произведува конкретни обврски за сите организациски единици на Министерството и полицијата. Согласно антикорупциската програма изготвен е Акциски план за имплементација на антикорупциската програма кој содржи задачи кои произлегуваат од оваа програма, кои треба да ги реализираат конкретни организациски единици во Министерството за внатрешни работи со јасна временска рамка на реализација.

Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди е надлежен да ја следи реализацијата на Антикорупциската програма, да ги насочува активностите на организациските единици и да ја поттикнува реализацијата на активностите предвидени во Програмата и Акцискиот план, кој е составен дел на истата. Истовремено, Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди во одредени области е задолжен и за спроведување на Антикорупциската програма. Сите наведени носители на конкретни активности секој во својот делокруг на работа треба да изготви агенда со активности и дефинирана временска рамка за нивно реализирање и на секои три месеци до Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди да доставува известување за планираните и реализирани активности од Антикорупциската програма и Акцискиот план. Само со координирани активности на сите организациски единици во Министерството за внатрешни работи, Бирото за јавна безбедност и Управта за безбедност и контраразузнавање можеме да се справиме со оваа општествено негативна појава во сопствените редови, а истовремено со реализација на истата ќе ја зајакнеме меѓуинституционална соработка како и соработката со граѓаните со единствена цел противставување на корупцијата и коруптивното однесување во сопствените редови.

**МИНИСТЕР ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ**